

Examining the Equivalence of Words in “To Turn Green from Love” (Translation of Excerpts from Nizar Qabbani’s Poems into Persian) Based on the Principle of Synonymy

Oveis Mohammadi

Assistant Professor, Arabic Language and Literature, Gonbad Kavous University, Golestan, Iran

Abstract

The poem's phrases possess significant semantic depth, with each one conveying numerous concealed and enigmatic connotations. Therefore, comprehending its meaning necessitates a meticulous analysis of the poetry. An effective approach to comprehending word meanings is to analyze them through the lens of the theory of conceptual relations. In this theory, we aim to comprehend the precise significance of each word by analyzing the correlation between words. Synonymy is a relationship between words in which they have the same or similar meanings. When analyzing meaning through synonymy, the goal is to gather and compare terms that have the same meaning. This process helps to refine and clarify the semantic boundaries of each word by considering additional synonymous words. Synonymy can be applied in the

* Corresponding Author: ovais.mohamadi@yahoo.com

How to Cite: Mohammadi, O. (2024). Examining the Equivalence of Words in “To Turn Green from Love” (Translation of Excerpts from Nizar Qabbani’s Poems into Persian) Based on the Principle of Synonymy. *Translation Researches in the Arabic Language and Literature*, 13(29), 285-318. doi: 10.22054/RCTALL.2023.71539.1659

translation of poetry and its criticism. This article critiques the equivalence of terms in the book "To turn green from love" by utilizing the notion of synonymy. This book features a compilation of Nizar Qabbani's love poems that have been translated from Arabic to Persian by Musa Aswar. During the analysis of equivalences, the initial step involved extracting the denotations of the words under discussion from the dictionary. Subsequently, the extra-lexical meanings of these words, such as their emotional and stylistic connotations, were decoded by taking into account the context of the poem. In the following, the process of selecting the most similar equivalent to the source text by gathering counterparts with the same meaning is described. Additionally, the translator's equivalence is evaluated and criticized. The research findings indicate that in certain instances, translation equivalents do not align with other terms within the context of the poem. Furthermore, many counterparts in the translation exhibit reduced emotional intensity compared to the words in the original text, while others possess a broader and more encompassing significance than the words found in Nizar's poems. Additionally, certain equivalents have caused the translated text to be unclear or open to interpretation.

Keywords: Synonymy, Conceptual Relationships, Poetry Translation, Nizar Qabbani, Musa Aswar.

Introduction

An effective approach to comprehending the significance of language words is to analyze them through the lens of structural linguistics. According to this perspective, linguistic units are not discrete signs with fixed meanings, but rather they are interconnected and have a systematic relationship with one another. Hence, words should not be regarded as self-contained vessels that possess a fixed and unchanging content. Instead, they resemble fragments of a visual jigsaw, where the

significance of each piece is illuminated when placed adjacent to others. Hence, to comprehend the significance and precise connotation of any word, one must verify its correlation with other components. One of the connections between words is through synonyms, or words that have the same or similar meanings. Across all languages, there exist words that have highly similar meanings. These terms are referred to as synonyms. Words that are considered synonymous are not entirely interchangeable in any language, as each term carries its own distinct and specific meaning. The distinction between these synonyms may lie in their respective usage categories. For instance, certain synonyms may be considered official, while others may be deemed unofficial. Additionally, certain synonyms may be classified as literary, while others fall into the non-literary category. For instance, the term "woman" is more formal than "wife." Occasionally, synonyms possess distinct contextual associations. For instance, the adjectives "big" and "large" are synonymous when describing a "big house" or a "large house," but they differ when applied to a "big sister" or a "large sister." (Rambaud, 2012: 125). Two words with synonymous meanings may exhibit a relationship of inclusion, where one word encompasses the other. As an illustration, we can provide a car as an example. The term "car" is used twice in this context, and while in some instances these two occurrences can be interchangeable, there are occasions when substituting one "car" with another is not feasible. For example, in the sentence "I cut my beard with a car," it is not conceivable to substitute "car" with another "car" (Safavi, 1379: 106). Additionally, it is plausible that synonyms may vary in their emotional connotations. An illustrative instance of this distinction can be observed in "please have a seat," "Sit down," and "sit." The reference is taken from the same source and page number as the previous citation (Ibid., 108).

By conducting a comparison of synonyms, one can gain a comprehensive understanding of the relationship between them and discern the precise meaning of each term. Comparing synonyms is

widely employed in the fields of translation equivalence and translation critique. To broaden the options for selecting appropriate equivalents in the target language, translators or translation critics can gather various equivalents with similar meanings for a word and then compare them to determine the most closely matching equivalent.

Literature Review

In "Research on the Structure of Synonymy of Verbs in the Arabic Language and the Role of Conjugation in Determining the Meaning," Youssef Nazari (1400) has analyzed the five types of Arabic synonyms. This article specifies the meaning of each verb by examining its similarities to other linguistic elements. Farzdouhi and Safari (2019) conducted a study titled "Evaluation of Synonymy (Taba, Khatm, Ghalf, and Safar) in the Translations of Behbodhi, Sadeghi Tehrani, Mojtavi, and Makarem Shirazi." The study focused on analyzing the four verbs mentioned in the title and their compatibility with the word "heart" in various translations. The researchers criticized the translations of these verbs based on their ability to coexist with the word "heart."

In their publication, "Synonyms in the Words of the Qur'an and the Problems of Their Translation," Raisian and Kordloui (2013) researched and analyzed several perspectives on synonyms in the Qur'an. Specifically, they focused on the concepts of dread, sadness, grief, avarice, and greed, as explored by multiple translators of the Qur'an.

The indicated papers differ from the previous article in terms of their substance and methodology. The original article is connected to the current article solely in terms of its theoretical foundation. While both articles share the same underlying meaning, they diverge in terms of research methodology, content, and textual presentation of the issue. Furthermore, the current article serves as a critique of the translation, whereas the aforementioned piece does not share this characteristic. In

contrast to the previous article, the other two papers employ synonyms in their critique of the translation. However, they differ in terms of their study methodology and the content of their research topic. This article focuses on examining the synonymy between equivalent words in the target language. In contrast, the previous research explored the synonymy among source words in the Arabic language.

Research Methodology

This article aims to analyze the Persian translations of the poetry collection "To turn green from love," which consists of selected passages from Nizar Qabbani's poems. The analysis focuses on identifying and exploring the synonyms used in the translations. The equivalents will be assessed using three different methods. Initially, the user consults dictionaries to obtain the primary or inherent definition of the term, along with some synonyms that convey the same idea. Subsequently, through contextual analysis and the examination of word co-occurrences, the meanings of the term are deciphered and elucidated. Simultaneously, the chosen translation equivalent is scrutinized, and a more appropriate alternative is proposed.

Conclusion

The research findings indicate that certain equivalents were selected in the translation process without taking into account the principle of cohabitation or closeness of terms. Occasionally, other terms have been used that differ from the primary word of the poem in terms of both usage and style. In certain locations, alternative terms have been selected that possess a greater depth of significance compared to the primary word. These equivalents express the meanings of the destination words in a broad manner; therefore, the translations do not possess the gracefulness of the phrases in the original poem. Among the similar terms in Farsi, certain examples have been chosen where the emotional intensity is lower compared to the Arabic word in the source

text. However, it should be noted that there are instances in Persian where the emotional intensity is higher. The translator frequently employed literary counterparts that failed to capture the full meaning and emotional depth of the Arabic words, resulting in a challenging reading experience for the poem.

بررسی معادل‌یابی واژگان در *تا سبز شوم از عشق* (ترجمه) گزیده‌ای از اشعار نزار قبانی به فارسی) بر اساس اصل هم‌معنایی

اویس محمدی* استادیار، رشته زبان و ادبیات عربی، دانشگاه گنبد کاووس، گلستان، ایران

چکیده

زبان شعر، افزون بر اینکه ژرف است و معنای بسیاری در خود دارد با نازک کاری‌های زبانی و ظرافت‌های بیانی بسیاری خلق شده است. واژگانی که به شعر می‌آیند، ظرفیت معنایی بسیاری دارند؛ این ظرفیت در شعر پویا و متکثر می‌شود. از این رو، واژگان شعر، معنای پنهان و سایه‌وار بسیاری را در خود دارند که فهم آن‌ها نیازمند خوانشی دقیق از شعر است. یکی از راه‌های فهم معنای واژگان، بررسی آن‌ها از منظر نظریه روابط مفهومی است. در این نظریه، سعی می‌شود با بررسی پیوند میان واژگان، معنی دقیق هر یک فهم شود. هم‌معنایی یکی از پیوندهایی است که واژگان زبان با یکدیگر دارند. در بررسی معنا بر اساس هم‌معنایی، تلاش می‌شود که واژگان هم‌معنا جمع و مقایسه شوند و حدود معنایی هر یک با دیگر واژه‌های مترادف، مشخص تر و روشن تر شود. از اصل هم‌معنایی می‌توان در ترجمه شعر و نقد آن بهره برد. در این مقاله با کاربست اصل هم‌معنایی، معادل‌یابی واژگان در «تا سبز شوم از عشق» نقد شده است. این کتاب در بردارنده گزیده‌ای از شعرهای عاشقانه نزار قبانی است که موسی اسوار آن‌ها را از عربی به فارسی برگردانده است. در تحلیل معادل‌یابی‌ها، نخست معنای قاموسی واژگان مورد بحث، استخراج شده، سپس با در نظر گرفتن بافت شعر، معنای فراقاموسی (عاطفی، سبکی و ..) آنان نیز رمزگشایی شده است. در ادامه با جمع کردن معادل‌های هم‌معنا، هم‌خوان‌ترین معادل با متن مبدأ، برگزیده شده و در ضمن آن معادل‌یابی مترجم نقد شده است. برآیند پژوهش این چنین است که در مواردی، معادل‌های ترجمه از حیث هم‌نشینی همخوان با دیگر واژگان بافت شعر نیستند. همچنین برخی از معادل‌ها در ترجمه، بار عاطفی کمتری از واژگان متن مبدأ دارند و برخی دیگر نیز دلالتی کلی‌تر و شامل‌تر از واژگان شعرهای نزار دارند. برخی معادل‌ها نیز متن ترجمه را مبهم گردانده‌اند.

کلیدواژه‌ها: هم‌معنایی، روابط مفهومی، ترجمه شعر، نزار قبانی، موسی اسوار.

مقدمه

یکی از روش‌های فهم معنای واژگان زبان، بررسی آن‌ها بر اساس زبان‌شناسی ساختارگرا است. طبق این رویکرد، واحدهای زبانی -از جمله واژگان- دال‌هایی منزوی از یکدیگر با معنایی قطعی، نیستند، بلکه به یکدیگر تنیده‌اند و با هم رابطه‌ای نظام‌مند دارند. این رو، نمی‌توان واژگان را چون ظرف‌هایی مستقل در نظر گرفت که محتوایی خاص، همیشگی و یکسان را در خود می‌کشند، بلکه بیشتر به تکه‌هایی از یک معمای تصویری (پازل) شبیه‌اند که مفهوم هر کدام در کنار دیگری روشن می‌شود. بنابراین، براساس زبان‌شناسی ساختارگرا «واحدهای سازنده زبان، جوهره و موجودیت خودشان را از ارتباطشان با سایر واحدها در همان نظام زبانی اخذ می‌کنند و واحدهای سازنده و روابط حاکم بر آن‌ها جدا از هم نیستند، بلکه این دو باید به طور همزمان مورد مطالعه و شناسایی قرار بگیرند» (لطفی‌پور ساعدی، ۱۳۹۵: ۲۹) تا بتوان به مدلول و معنای هر یک دست یافت. به بیان روشن‌تر، واحدهای زبانی را نمی‌توان چون فهرستی از واژگان که در فرهنگ‌های لغت انباشته شده‌اند در نظر گرفت، بلکه آن‌ها بیش از آنکه فهرست باشند، شبکه‌اند (Rambaud, 2012: 124). از این رو، آنچه در فرهنگ‌های لغت در خصوص واژگان ذکر شده، معنای مرکزی آن‌ها است. آن‌ها در ضمن پیوندشان با دیگر واژگان، افاده‌گر مدلول‌ها و معنای دیگر و بیشتری‌اند که تنها با بررسی شبکه‌ی واژگان مشخص می‌شوند.

یکی از پیوندهای میان واژگان، هم‌معنایی است. در هر زبانی واژگانی وجود دارند که مدلول آن‌ها تا حد زیادی نزدیک به هم است. به این واژگان، مترادف‌ها یا هم‌معناها گفته می‌شود. مثلاً در زبان فارسی واژگان «خجالت، شرم و حیا» تا حدی از حیث معنایی، نزدیک به هم‌اند. این واژگان هرچند، معنای مرکزی یکسانی را می‌رسانند، هر یک معنای ظریف و یگانه خود را دارد. آن‌ها با اشتراک در معنایی مرکزی و تفاوت در معنایی جزئی و ضمنی، شبکه‌ای معنایی را در کنار یکدیگر شکل داده‌اند. با بررسی این شبکه، می‌توان به معنای دقیق و روشنی از هر یک از آن‌ها دست یافت.

از آنجا که هر کدام از هم‌معناها، معنای جزئی و خاص خود را دارد، آن‌ها به تمامی با یکدیگر مترادف نیستند. به طور کلی، واژگان در هیچ زبانی به طور کامل هم‌معنا نیستند؛ زیرا «زمانی می‌توان واژه‌ها را کاملاً هم‌معنا دانست که هم از حیث معنای مرکزی و هم از حیث معنای عاطفی و ثانوی با یکدیگر هم‌معنا باشند و در هر بافتی به جای یکدیگر قرار بگیرند (بن‌خویا، ۲۰۱۶: ۵۶-۵۷). پس در هیچ زبانی نمی‌توان دو واژه هم‌معنا را یافت که در تمامی جملات زبان بتوانند به جای یکدیگر به کار روند و تغییری در معنی آن زنجیره پدید نیاورند (صفوی، ۱۳۷۹: ۱۰۶) و اگر هم چنین هم‌سانی‌ای در زبانی وجود داشته باشد، بعید است که دو واژه به شکلی زنده و پویا در زبان ماندگار شوند (بالم، ۱۹۹۵: ۹۳).

واژه‌های هم‌معنا از جنبه‌هایی با یکدیگر فرق دارند؛ گاهی گونه‌های کاربردشان در زبان متفاوت است؛ مثلاً ممکن است برخی از آن‌ها رسمی باشند و برخی، غیررسمی؛ برخی ادبی باشند و برخی دیگر غیر ادبی. برای مثال واژه‌های «wife»، «spouse» و «old lady»، «missus» در زبان انگلیسی برای «زن، همسر، زوجه و ..» به کار می‌روند؛ معنای کلی این واژگان یکی است، اما از حیث کاربرد با یکدیگر متفاوت‌اند، چراکه دو واژه نخست رسمی‌تر از دو مورد دیگرند. گاهی نیز هم‌معناها قابلیت‌های هم‌جواری متفاوتی دارند؛ مثلاً دو صفت «Big» و «Large» در دو ترکیب «big house» و «large house» هم‌معنایند، اما در دو ترکیب «big sister» (خواهر بزرگ) و «large sister» (خواهر هیکلی) اینچنین نیستند (Rambaud, 2012: 125).

دو واژه هم‌معنی ممکن است در رابطه شمول‌معنایی^۱ با یکدیگر باشند؛ به این معنی که یک واژه، شامل و دیگری زیرشمول باشد. در این باره می‌توان ماشین و اتومبیل را نمونه آورد. ماشین شامل است و اتومبیل زیرشمول؛ این دو در مواردی می‌توانند جایگزین یکدیگر شوند، اما در مثالی چون «ریشم را با ماشین کوتاه کردم»، گذاشتن اتومبیل به جای ماشین ممکن نیست (ر. ک: صفوی، ۱۳۷۹: ۱۰۶). همچنین ممکن است که هم‌معناها در

۱. شمول‌معنایی به این گفته می‌شود که یک مفهوم یا واژه، از حیث معنایی چند مفهوم یا واژه را دربر بگیرد؛ مثلاً واژه‌های «لاله»، «سنبل»، «میخک» و .. در ذیل واژه گل قرار می‌گیرند. این یک رابطه شمول‌معنایی است. در این رابطه، گل «شامل» است و لاله، سنبل و ...، «زیرشمول» آن به شمار می‌آیند (ر. ک: صفوی، ۱۳۷۹: ۱۰۰).

بار عاطفی با یکدیگر تفاوت داشته باشند. نمونه کلاسیک این تفاوت را می‌توان در «بفرما»، «بنشین» و «بتمرگ» دانست (همان: ۱۰۸).

اینچنین با مقایسه هم‌معناها می‌توان به پیوند میان آن‌ها و معنای دقیق هر کدام پی‌برد. مقایسه واژگان هم‌معنا در معادل‌یابی‌های ترجمه نیز به کار می‌آید. مترجم می‌تواند با گردآوری معادل‌های هم‌معنای یک واژه در زبان مقصد، دامنه‌گزینش معادل‌ها را گسترش دهد و با مقایسه آن‌ها با یکدیگر، نزدیک‌ترین معادل را انتخاب کند. این روش در ترجمه شعر نیز سودمند خواهد بود، چراکه در شعر، واژگان طبق بارهای معنایی که القا می‌کنند، انتخاب می‌شوند. در نظر یاکوبسن^۱، گزینش واژگان نخستین گام برای خلق اثری شاعرانه است؛ این گزینش با در نظر گرفتن برابری^۲، همانندی^۳، ناهمانندی^۴، ترادف^۵ و تضاد^۶ میان واژگان انجام می‌شود (یاکوبسن نقل در Sebeok, 1966: 358). بنابراین، در شعر واژگانی با معناهای ضمنی و عاطفی انبوه انتخاب می‌شوند تا در محور هم‌نشینی کنار هم قرار بگیرند و متنی شاعرانه را رقم زنند. از این رو، لازم است واژگان شعر با ریزینی و دقت بسیاری معادل‌یابی شوند و در ترجمه هم به معنای مرکزی واژگان توجه شود و هم به معنای سبکی و عاطفی آنان.

در مقاله حاضر سعی شده است که با کاربرست هم‌معنایی، معادل‌های فارسی مجموعه شعر «تا سبز شوم از عشق» که ترجمه گزیده‌ای از شعرهای نزار قبانی به فارسی است، بررسی شوند. در ابتدا، اصل شعر و ترجمه آن - با تأکید بر پیوندهای واژگانی و زبانی - خواننده شده است و در ضمن این خوانش، واژگانی که دلالت‌های آن‌ها به صورت کامل و دقیق برگردانده نشده، جدا شده‌اند. سپس معادل این واژگان مورد بررسی قرار گرفته است. بررسی معادل‌ها به سه شکل انجام شده است؛ نخست با مراجعه به فرهنگ‌های لغت، معنای مرکزی یا ادراکی واژه توصیف شده و چند معادل هم‌معنا برای آن ذکر شده است.

1. Jakobson, R.

2. Equivalence.

3. Similarity.

4. Dissimilarity.

5. Synonymity.

6. Antonymity.

۷. در این کتاب، مقاله‌ای از یاکوبسن با عنوان «Linguistics and poetics» (زبان‌شناسی و شعرورگی) آمده است؛

ارجاع فوق به این مقاله است.

سپس با تحلیل بافت متن و بررسی هم‌نشینی واژه با دیگر واژگان، معناهای ضمن آن (سبکی، عاطفی و ...) رمزگشایی و تبیین شده و در ضمن آن، معادل انتخاب شده در ترجمه، نقد شده و مناسب‌ترین معادل پیشنهاد شده است.

۱. پرسش و فرضیه پژوهش

مهم‌ترین پرسش‌های این پژوهش، عبارتند از:

- با در نظر گرفتن اصل هم‌معنایی، چه کاستی‌هایی در ترجمه واژگان شعرهای نزار قبانی دیده می‌شود؟

- چگونه می‌توان با استفاده از اصل هم‌معنایی به دقیق‌ترین معادل‌ها دست یافت؟

سادگی و زیبایی بارزترین ویژگی‌های شعرهای نزار قبانی‌اند. به بیان دیگر، سادگی را می‌توان، بلاغت شعر نزار دانست که در تمامی اجزای شعر او از جمله واژگان، دیده می‌شود. ترجمه این خصیصه سبکی، کار آسانی نیست، چراکه اندکی بی‌دقتی متن ترجمه را از سادگی به سطحی پایین‌تر؛ یعنی عامیانه‌گی، فرو می‌کاهد یا هم ممکن است به سطحی فراتر از سادگی؛ یعنی تکلف‌گویی ادبی بکشاند. از این رو، ممکن است در ترجمه سبک واژگان نزار قبانی و معناهای عاطفی آن‌ها کاستی‌هایی مشاهده شود.

در ترجمه واژگان شعر، نخست باید با مراجعه به فرهنگ‌های لغت، معناهای مرکزی آن‌ها مشخص شود. سپس با استفاده از دانش و ذوق ادبی و همچنین با تحلیل واژگان در بافت شعر، معناهای ادبی، عاطفی و سبکی آن‌ها روشن شود. پس از این، می‌توان با جمع کردن معادل‌های هم‌معنا در زبان مقصد و مقایسه آن‌ها با یکدیگر و همچنین تطبیق آن‌ها با معناهای مرکزی، ادبی، سبکی و عاطفی واژگان شعر، نزدیک‌ترین معادل‌ها را انتخاب کند.

۲. پیشینه پژوهش

درخصوص هم‌معنایی و کاربری آن در فهم معنای واژگان، پژوهش‌های بسیاری انجام شده است که از بین آن‌ها، پژوهش زیر در حوزه زبان عربی نوشته شده است و تا حدی با پژوهش حاضر پیوند دارد.

نظری (۱۴۰۰) در مقاله «بررسی پیکره‌بنیاد هم‌معنایی افعال در زبان عربی و نقش باهم-آیی در تعیین معنا»، پنج دسته فعل هم‌معنا را (طرد و نبذ و دحر- ترک و غادر- أعطی و منح- کتم و ستر- ارتشف و شرب) بررسی کرده است. در این مقاله با در نظر گرفتن باهم‌آیی این افعال با دیگر واحدهای زبانی، معنای هر یک از فعل‌ها، مشخص شده است. نگارنده، هرچند در این پژوهش به صورت منسجم و با بیان داده‌های کمی بسیار، چهارچوب معنایی فعل‌های مورد بررسی را مشخص کرده است در پیشینه پژوهش به پژوهش‌های کلاسیک لغت‌شناسان عرب هیچ اشاره‌ای نکرده و در ضمن تحلیل‌هایش از این پژوهش‌ها بهره نبرده است. برخی از لغت‌شناسان عرب، چون ابوهلال عسکری در آثارشان (الفروق اللغویة) به تفاوت معنای مترادف‌ها پرداخته‌اند. شایسته بود در پژوهش فوق به چنین آثاری اشاره می‌شد و مرزی میان یافته‌های پژوهش فوق با نوشته‌های لغت‌شناسان گذشته مشخص می‌شد.

همچنین در مورد کاربرد اصل هم‌معنایی در مطالعات ترجمه، دو مقاله زیر به نگارش درآمده است که در حوزه مطالعات ترجمه قرآن است؛ یکی مقاله فرزندوحی و صفری (۱۳۹۹) با عنوان «بررسی هم‌معنایی «طبع، ختم، غلف و صرف» در ترجمه‌های بهبودی، صادقی تهرانی، مجتبی و مکارم شیرازی» که به بررسی چهار فعل مورد اشاره (در عنوان مقاله) پرداخته‌اند و با در نظر گرفتن قابلیت هم‌نشینی این افعال با واژه قلب، ترجمه‌هایی را که از این افعال شده، بررسی کرده‌اند. این بررسی، مقایسه‌ای صرف میان دیدگاه‌های مختلفی است که لغت‌شناسان و مفسران در مورد واژگان مورد بحث بیان کرده‌اند. از این رو، نمی‌توان آن را پژوهشی کاملاً معناشناسانه در نظر گرفت. دیگری، مقاله رئیس‌یان و کردلویی (۱۳۹۳) با عنوان «ترادف در واژگان قرآن و مشکلات ترجمه آن» است که به توصیف و تحلیل آراء مختلف در خصوص ترادف در قرآن پرداخته‌اند و در ادامه مقاله، ترجمه مترادف‌های «ضیاء و نور؛ خوف و خشية؛ بث و حزن؛ بخل و شح» را در آثار چند مترجم قرآن توصیف کرده‌اند. در این پژوهش، تنها به تفاوت ترجمه فعل‌های هم‌معنای برگزیده، اشاره شده و معنای دقیق واژگان و ترجمه صحیح‌تر یا درست‌تر آن‌ها مورد بررسی قرار نگرفته است.

مقاله‌های اشاره شده از حیث محتوا و روش با مقاله پیش رو تفاوت دارند. مقاله نخست تا حدی از حیث مبنای نظری با مقاله حاضر پیوند دارد. هر چند، مبنای هر دو مقاله هم-معنایی است، اما در مقاله نخست، واژگان هم معنا تنها با معیار قابلیت همنشینی واژگان با یکدیگر مقایسه شده‌اند و در مقاله حاضر، معیارهای دیگری نیز برای بررسی هم‌معنایی به کار گرفته شده است. همچنین این دو مقاله در روش، محتوا و متن موضوع پژوهش با یکدیگر تفاوت دارند. افزون بر این، مقاله حاضر، نقد ترجمه است و مقاله فوق اینچنین نیست.

در دو مقاله دیگر نیز هر چند هم‌معنایی در نقد ترجمه به کار گرفته شده است، اما این دو از حیث روش و متن موضوع پژوهش با مقاله پیش رو متفاوت‌اند. در این دو مقاله، بررسی واژگان هم معنا با رویکردی تطبیقی میان معنای مرکزی آن‌ها (که در کتاب‌های لغت و تفاسیر ذکر شده) صورت گرفته است. تفاوت دیگر در این است که در مقاله حاضر، هم‌معنایی در سطح واژگان معادل در زبان مقصد بررسی شده است و این در حالی است که در پژوهش‌های فوق، هم‌معنایی میان واژگان مبدأ در زبان عربی بررسی شده است.

۳. یافته‌ها

در ذیل، نمونه‌هایی از شعرهای نزار قبانی بیان و معادل‌هایی که در ترجمه آمده، تحلیل و نقد می‌شود. در این تحلیل، نخست معنای اصلی واژگان از فرهنگ‌های لغت درآورده می‌شود. در ضمن آن، معادل‌های هم‌معنای واژه در زبان مقصد بیان می‌شود. سپس با در نظر گرفتن بافت شعر و هم‌آیی و همنشینی واژگان با یکدیگر، معناهای ادبی و عاطفی آن‌ها نیز رمزگشایی می‌شود. در ادامه، معادل‌های بیان شده در ترجمه نقد می‌شود و از میان معادل‌های هم معنا در زبان مقصد، نزدیک‌ترین و مناسب‌ترین آن‌ها انتخاب می‌شود. در پایان نیز ترجمه پیشنهادی ارائه می‌شود.

متن اصلی: عَلَّمَنِي حَبِّكَ

أَنْ أَتَصَرَّفَ كَالصَّبِيَّانِ

أَنْ أَرْسُمَ وَجْهَكَ بِالطَّبِشُورِ
عَلَى الْحَيْطَانِ
وَعَلَى أَشْرَعَةِ الصَّبَادِينِ
عَلَى الْأَجْرَاسِ
عَلَى الصُّلْبَانِ

ترجمه: تو به من آموخته است
که چون نوباوگان رفتار کنم
رخسار تو را با گچ نقش بزنم
بر دیوارها
بر بادبانها صیادان
بر ناقوس‌ها، چلیپاها
(قبّانی، ۱۳۹۱: ۱۰۹-۱۰۸)

در این شعر، واژه‌های «الصبيان» و «أرسم» با «نوباوگان» و «نقش‌زدن» ترجمه شده است. واژه «الصبيان» جمع «الصبي» و به معنای «الصغير دون الغلام، من لم يُفطم بعد» (کم سن و سال‌تر از نوجوانی که موی پشت لبانش روئیده است^۱، آنکه هنوز از شیر گرفته نشده است) (المعجم الوسيط، ۲۰۰۴: ۵۰۷)، اینچنین ترجمه شده است: «کودک، پسر بیچه یا پسر بیچه از شیر گرفته نشده» (انیس و دیگران، ۱۳۸۲، جلد ۱: ۱۰۸۰). طبق تعریف‌های ارائه شده از «الصبي»، این واژه دو معنا دارد؛ نخست برای پسر بیچه‌ای به کار می‌رود که هنوز از شیر گرفته نشده است و دیگر به پسر بیچه‌هایی گفته می‌شود که تازه بر بالای لبان‌شان موی روئیده است.

۱. منظور از «الغلام» در اینجا «الطارّ الشارب» است؛ یعنی آنکه بر لبانش موی روئیده است (رک: المعجم الوسيط، ۲۰۰۴: ۶۶۰).

در زبان فارسی برای این واژه معادل‌های هم‌معنای «بچه، کودک، خردسال، نوباوه» به کار می‌رود و مترجم برای برگردان این واژه «نوباوه» را به کار برده است؛ این واژه، هر چند بیانگر یکی از دو معنای مرکزی واژه «الصبی» است، معادل دقیقی نیست و دلالت‌های ظریف و ضمنی «الصبی» را در بافت فوق نمی‌رساند، چراکه واژه «الصبی» در عربی با «أُتصرف» (رفتار کردن) هم‌نشین شده است. چنین مجاورتی بین معادل‌های این دو واژه در زبان فارسی نیز هست؛ با این تفاوت در زبان فارسی واژگان «بچه، خردسال، کودک» با «رفتار کردن» هم‌نشین می‌شوند. به بیان دیگر، در زبان فارسی ترکیب‌هایی چون «مثل بچه‌ها رفتار نکن»، «رفتارت کودکانه یا بچه‌گانه است»، «مثل خردسالان رفتار نکن» به کار می‌رود، اما «نوباوه» با «رفتار کردن» هم‌نشین نمی‌شود. از این رو، سه معادل «بچه، خردسال و کودک» با قواعد هم‌نشینی زبان مقصد، همخوان‌ترند.

فعل «أرسم» در شعر فوق «نقش زدن» ترجمه شده است. در سطر پیشتر از «رفتار کودکانه» سخن به میان آمده؛ از این رو، بهتر است به جای فعل «نقش زدن»، هم‌معناهای «نقاشی کردن، کشیدن» به کار رود؛ زیرا میان مفهوم واژه «کودک» و فعل‌های «نقاشی کردن یا کشیدن» باهم آیی متداعی^۱ وجود دارد؛ به بیان دیگر، واژه کودک، تداعی‌گر «نقاشی» و «کشیدن» است، نه نقش زدن. چراکه در زبان فارسی تعبیرهای «کودک نقاشی کرد»، «کودک روی صفحه نقاشی کشید»، «نقاشی کودکانه» به کار می‌رود، اما تعبیر «کودک نقش زد» نامأنوس است. افزون بر این، فعل «نقش زدن» - هر چند بار معنایی ادبی

۱. منظور از باهم آیی وقوع واژه‌هایی با ویژگی‌های بنیادین مشترک روی محور هم‌نشینی است. مثلاً در زبان فارسی صفت‌های «پیر، قدیمی، کهنه، کهنسال» معنای مرکزی مشترکی دارند، اما هر کدام به همراه موصوف‌های خاص خود به کار می‌روند. برای نمونه، در فارسی تعبیرهای «مرد پیر»، «کتاب کهنه»، «کتاب قدیمی» و «درخت کهنسال» به کار می‌رود. به این، باهم آیی هم‌نشینی گفته می‌شود. نوع دیگر باهم آیی، متداعی است. در باهم آیی متداعی، یک واحد زبان بر حسب حضور در حوزه‌های معنایی مختلف، امکان هم آیی با واحدهای مختلف را دارد. به بیان دیگر، یک واژه می‌تواند تداعی‌گر واژگان بسیاری در حوزه‌های معنایی مختلف باشد. مثلاً «بلبل» در یک حوزه با گنجشک، پرستو و دیگر پرندگان باهم آیی متداعی دارد. در حوزه مفاهیمی چون عشق با شمع و گل و پروانه هم آیی دارد (ر. ک: صفوی، ۱۳۷۹: ۱۹۹-۱۹۸). در اینجا نیز واژه‌های کودک و بچه بیشتر فعل‌هایی چون «نقاشی کردن، کشیدن» را به ذهن تداعی می‌کند تا «نقش زدن» را.

دارد و در شعر کلاسیک فارسی، بسیار به کار رفته است - از حیث کاربرد برای کودک به کار نمی‌رود.^۱ بر اساس آنچه گفته شد، ترجمه زیر پیشنهاد می‌شود:

ترجمه پیشنهادی: عشق تو به من آموخت

که چون کودکان رفتار کنم

و چهره‌ات را، با گچ نقاشی کنم؛

بر دیوارها

بر بادبان‌های صیادان و ناقوس‌ها

بر صلیب‌ها.

متن اصلی: یا ستّ الدنيا یا بیروت

من باع أساورک المشغولة بالیاقوت؟

من صادر خاتمک السحریّ

و قصّ ضفائرک الذهبیة

من ذبح الفرح النائم فی عینیک الخضراوین؟

من شطّب وجهک بالسکین

و ألقى ماء النار علی شفتیک الرائعتین

من سمّم ماء البحر، و رشّ الحقد علی الشّطان الوردیة... من کان یفکر أن تنمو للوردة آلاف

الأنیاب

ترجمه: ای بانوی جهان، ای بیروت

دستبندهای یاقوت‌نشانت را که فروخت؟

انگشتری جادویییت را که در مصادره گرفت؟

۱. از حیث سبکی نیز فعل «نقش‌زدن» در متون کلاسیک و غنایی به کار می‌رود و همخوان با شعر ساده و امروزی نزار قبانی نیست. این فعل در شعر کلاسیک فارسی (عرفانی و غیرعرفانی) بسیار برای خداوند به کار رفته است:

آنکه پرنقش زد این دایره مینایی *** کس ندانست که در گردش پرگار چه کرد

(حافظ، ۷۹۲ ق: ۱۴۷)

بافه‌های زرینت را که بُرید؟
شادی خفته در چشمان سبزت را که بسمل کرد
که با کارد بر رخسار تو خط کشید؟
و بر لب‌های بشکوهت آب آتش ریخت؟

آب دریا را که با سم آلود؟ کینه بر کرانه‌های گلفام که افشانند؟... که گمان می‌کرد گل
سرخ را هزاران سگدندان بروید؟

(قبانی، ۱۳۹۱: ۱۷۵-۱۷۲)

در این شعر فعل‌های «ذَبَحَ، شَطَّبَ، رَشَّ» با «بسمل کردن، خط کشیدن، افشاندن» ترجمه شده است. در زبان فارسی برای فعل «ذبح» معادل‌های هم‌معنایی چون «ذبح کردن، قربانی کردن، بسمل کردن، سربریدن، سر از تن جدا کردن» وجود دارد. مترجم در برگردان این فعل «بسمل کردن» را انتخاب کرده است که به معنای «بریدن سر» حیوان حلال گوشت است (دهخدا: «بسمل»). طبق این تعریف، «سر بریدن» نسبت به «بسمل کردن» شمول‌مندی دارد، چرا که دایره‌ی معنایی «بسمل کردن» تنگ‌تر از آن است. سر بریدن برای انسان، حیوان حلال گوشت و حرام گوشت به کار می‌رود، اما بسمل کردن تنها برای دام‌های حلال گوشت به کار می‌رود. همچنین «بسمل کردن» در قیاس با فعل «ذبح» و «سر بریدن» نوعی حسن تعبیر به شمار می‌آید.

حسن تعبیر به عبارتی محترمانه گفته می‌شود که به جای کلامی بی‌پرده و ناخوشایند و شرم‌آور به کار می‌رود. یکی از زمینه‌های حسن تعبیر، عبارت‌های مرتبط با مرگ است؛ مثلاً در انگلیسی به جای «die» (مردن) از فعل «Pass away» (درگذشتن) استفاده می‌شود (Abrams, 1999: 83). در اینجا نیز فعل «ذبح کردن» در حوزه‌ی معنایی مردن قرار دارد که در ترجمه‌ی آن، «بسمل کردن» به عنوان معادل آمده است. این حسن تعبیر، سبب شده که شدت و بار عاطفی فعل «ذبح» به فارسی منتقل نشود، چرا که «بسمل کردن» نوعی ذبح مقدس است و بیشتر برای حیوانات به کار می‌رود و مفهوم خشونت در آن کمتر از ذبح کردن است.

با توجه به تنگ بودن دامنه معنایی «بسمل کردن»، معادل «سر بریدن» (یا حتی «ذبح کردن») شاعرانه‌تر (مبالغه‌آمیزتر) از «بسمل کردن» است. افزون بر این، معادل «بسمل کردن» انسجام شعر را در متن ترجمه برهم می‌زند؛ زیرا در شعر میان مفهوم «ذبح» با «شادی آرمیده در چشمان سبز» تقابلی ضمنی^۱ وجود دارد و این تقابل، مایه قوام، انسجام و زیبایی شعر شده است. به بیان دیگر، در واژه‌هایی چون شادی (فرح)، آرمیده (نائم) و چشمان سبز (العینین الخضراء) معناهای ضمنی خوشی، لطافت و زیبایی هست و در ذبح کردن و سر بریدن معناهای ضمنی خشونت، قساوت و شدت. شاعر با نسبت دادن مفهوم خشونت‌بار «ذبح» به واژگانی که دلالت‌گر بر شادی و لطافت و زیبایی‌اند، تصویری غلوآمیز و تکان‌دهنده را خلق کرده است؛ از آنجا که بار عاطفی «بسمل کردن» از «سر بریدن و ذبح کردن» کمتر است، استفاده از آن در ترجمه، توازن و انسجام این تصویر متقابل را به هم می‌زند و غلو آن را می‌کاهد. از این رو، بهتر است به جای فعل «بسمل کرد»، «سر برید، یا ذبح کرد» به کار رود.

فعل «شَطَبَ» به معنای «خط کشیدن» است؛ مثلاً گفته می‌شود «شَطَبَ الْكَاتِبُ الْكَلِمَةَ» که به معنای «نویسنده روی کلمه خط کشید» است (انیس و دیگران، ۱۳۸۲، جلد ۱: ۲۹: ۱۰۲۹). در شعر، باب تفعیل از این فعل به کار رفته است که بیانگر معنای مبالغه است (المعجم الوسیط، ۲۰۰۴: ۴۲۸). باب تفعیل، علاوه بر مبالغه، معنی کثرت نیز دارد (ر. ک: الشرتونی، ۱۳۸۷: ۱۹). بنابراین آنچه گفته شد، معادل این واژه را می‌توان از میان هم‌معناهای «خط کشید، خط انداخت، خط خط کرد، خط‌ها انداخت، خط‌ها کشید» انتخاب کرد. با توجه به اینکه «شَطَبَ» بر کثرت و مبالغه دلالت دارد، بهتر است به جای «خط کشید» از «خط خط کرد» یا «خط‌ها انداخت» استفاده شود تا شدت بار عاطفی آن منتقل شود.

در شعر بالا، همچنین فعل «رَشَّ» به معنای «باریدن، ریختن، آب‌پاشی کردن، پاشیدن» (انیس و دیگران، ۱۳۸۲، جلد ۱: ۷۴۵) به کار رفته است و مفعول به آن «الحقْد» (کینه) است. مترجم این ترکیب را «کینه افشانده» ترجمه کرده است. با در نظر گرفتن اصل همنشینی،

۱. در تقابل ضمنی، واژگان در معنی ضمنی خود در تقابل و تضاد با یکدیگرند. برای این تقابل می‌توان موارد «فیل و فنجان»، «راه و چاه» و «کار و پنی» را مثال زد (ر. ک: صفوی، ۱۳۷۹: ۱۲۰).

این ترجمه نادرست است، چرا که فعل افشاندن در زبان فارسی، معمولاً با واژه‌هایی با بار معنایی مثبت ترکیب می‌شود که از جمله آن می‌توان به «مشک افشاندن، عنبر افشاندن، زر افشاندن، عبیر افشاندن، گل افشاندن» اشاره کرد (دهخدا: «افشاندن»)^۱. از این رو، بهتر است فعل «افشاندن» با مفهوم «کینه» همجوار نشود و برای ترکیب «رَشَّ الحَقْدَ»، معادل «کینه پاشید» به کار رود؛ زیرا «پاشیدن» دلالتی کلی‌تر دارد؛ یعنی علاوه بر اینکه در ترکیب‌هایی چون «گل پاشیدن، عطر پاشیدن و ...» به کار می‌رود با واژگان منفی نیز همجوار می‌شود؛ مثلاً در زبان فارسی عبارت «اسیدپاشی» استفاده می‌شود، اما «اسیدافشانی» به کار نمی‌رود.

ترجمه پیشنهادی: شادی آرمیده در چشمان سبزت را که سربرید
کدامین تن با چاقو، چهره‌ات را خط‌خط کرد
که بود، که آب دریا را زهرآلود کرد و بر کرانه‌های گل‌رنگت، کینه پاشید.

متن اصلی: بالرغم ممن حاصروا عینیک..

یا حبیبتی
و أحرقوا الخُضرة و الأشجار
بالرغم ممن حاصروا نوار
أقول لا غالب إلا الورد

ترجمه: با وجود همه آنان که چشمان تو را ای نازنین...
در محاصره گرفتند
و سبزی و درختان را در آتش سوختند
با وجود همه آنان که ماه مه را در حصار خود گرفتند

۱. فعل «افشاندن» در شعر شاعران گذشته و معاصر نیز با واژگانی با بار معنایی مثبت هم‌نشین شده است. مثلاً حافظ در غزل معروف‌اش اینچنین می‌گوید: «بیا تا گل برافشانیم و می در ساغر اندازیم» (حافظ، ۷۹۲ ق: ۳۱۸). همچنین شاعر معاصر حسین منزوی در بیتی اینچنین می‌گوید:

بهار از رشک گل‌های شکرخند تو خواهد مرد *** که تنها بر لب نوش تو می‌زید گل‌افشانی»
(منزوی، ۱۳۹۳: ۱۷)

من می گویم ای نازنین..
تنها گل سرخ پیروز است

(قبانی، ۱۳۹۱: ۲۲۹-۲۲۸)

در شعر بالا واژه‌های «حاصروا، حاصروا، نوار» با «در محاصره گرفتند، در حصار خود گرفتند، ماه مه» ترجمه شده است. برای فعل «حاصر» می‌توان در زبان فارسی معادل‌های هم‌معنای «محاصره کردن، در حصار گرفتن، در حصار کردن، احاطه کردن و..» را در نظر گرفت. این فعل در دو جا از شعر آمده است؛ مورد نخست با معادل ادبی «در محاصره گرفتند» ترجمه شده است و «حاصروا»ی دوم با عبارت «در حصار خود گرفتند» برگردانده شده است. معادل دوم، سبب پدید آمدن ابهام -یا حتی تعقید- در متن ترجمه شده است، چراکه یکی از معناهای «حصار»، «پناه و پناهگاه و جایی که از دشمن بدان پناه برند» است (عمید: «حصار»). از این رو، «در حصار خود گرفتن» می‌تواند بیانگر این باشد که آن‌ها، شکوفه را در پناه خود گرفته‌اند و نگهبان آن شده‌اند. چنین معنایی با معنای مورد نظر در شعر تفاوت دارد؛ زیرا فعل‌های «حاصروا» (محاصره کردن) به فعل «أحرقوا الخضره و الأشجار» (سبزه‌ها و درختان را سوزاندند) عطف شده است که بیانگر معنای خشونت و شدت است؛ چنین عطف و همنشینی‌ای بیانگر این است که مراد از محاصره، معنای منفی «در تنگنا قرار دادن» است^۱؛ این معنا با مفهوم «در حصار و در پناه گرفتن» تضاد معنایی دارد. حتی اگر این ابهام معنایی هم نادیده انگاشته شود، معادل «محاصره کردن» برای این بافت مناسب‌تر است، چراکه «محاصره» کردن از دو معادلی که مترجم آورده، وضوح بیشتر و به تبع آن، بار عاطفی شدیدتری دارد^۲. واژه دیگر شعر، «نوار» است که در زبان

۱. دو فعل مورد نظر با «واو» عطف به یکدیگر وصل شده‌اند. از حیث بلاغی، وصل زمانی اتفاق می‌افتد که دو جمله از حیث لفظ و معنا همخوان با یکدیگر باشند یا فقط از حیث معنا با یکدیگر اشتراک معنایی و مناسبتی تام داشته باشند (ر. ک: الهاشمی، بی‌تا: ۱۸۱). در اینجا نیز فعل محاصره کردن چشمان و سوزاندن سبزه‌ها و درختان، از حیث معنایی با یکدیگر مناسبت دارند و هر دو بر رفتاری خشونت‌بار دلالت دارند.

۲. روشن است که عبارتی چون «دشمن او را محاصره کرد» از «دشمن او را در حصار خود گرفت» یا «دشمن او را در محاصره گرفت» بار عاطفی بیشتری دارد؛ زیرا عبارت نخست به وضوح مفهوم «در تنگنا قرار دادن» و «گیر انداختن» را به ذهن می‌رساند.

عربی به معنای «الزهر» (شکوفه، گل) است (المعجم الوسيط، ۲۰۰۴: ۹۶۲). همچنین «شهر النوار» به معنای ماه فوریه نیز آمده است (قاموس المعانی، عربی به عربی: «النوار»). با توجه به هم آیی این واژه با «خضرة، أشجار و ورد» معنای شکوفه بیشتر به ذهن تداعی می‌شود و می‌توان گفت که در اینجا، مراد از «النوار»، شکوفه است.

ترجمه پیشنهادی: ای دلدار من
به رگم آنان که چشمانات را محاصره کردند
و سبزه‌ها و درختان را به آتش کشیدند
به رگم آنان که شکوفه‌ها را در حصار کردند
چیرگی با گل سرخ خواهد بود

متن اصلی: عَلْمَنِي حَبِّكَ سِيدَتِي، أَسْوَأَ عَادَاتِ

عَلْمَنِي ... أَفْتَحُ فَنجَانِي

فِي اللَّيْلَةِ، آلاَفِ الْمَرَّاتِ..

و أَجْرِبُ طَبَّ الْعَطَارِينِ

و أَطْرُقُ بَابَ الْعَرَافَاتِ

عَلْمَنِي... أَخْرَجَ مِنْ بَيْتِي

لَأَمْشُطَ أَرْصَفَةَ الطُّرُقَاتِ

و أَطَارِدُ وَجْهَكَ فِي الْأَمْطَارِ... عَلْمَنِي حَبِّكَ

كَيْفَ أَهْيِمُ عَلَى وَجْهِ.. سَاعَاتِ

بِحَثًّا عَنْ شَعْرِ غَجْرِيٍّ

تَحْسُدُهُ كُلُّ الْغَجْرِيَّاتِ

بِحَثًّا عَنْ وَجْهِ.. عَنْ صَوْتِ

هُوَ كُلُّ الْأَوْجِهَةِ وَالْأَصْوَاتِ

ترجمه: عشق تو، ای بانوی من، مرا به بدترین عادت‌ها خوگر کرده است
به من آموخته است.. که هر شب
هزاران بار در فنجان قهوه خود نظر کنم..
طبابت عطاران را امتحان کنم
و در خانه پیشگویان را بزنم
به من آموخته است.. که از خانه خود خارج بشوم
تا پیاده‌روها را پاکسازی کنم
و در پی رخسار تو باشم
... عشق تو به من آموخته است
که چگونه ساعت‌ها سرگردان پرسه بزنم
در جست‌وجوی گیسوانی کولی‌وار
محسود همه کولی‌ها/
در جست‌وجوی رخساری.. صدای
که خود همه رخسارها و صداهاست

(قَبّانی، ۱۳۹۱: ۱۰۵-۱۰۷)

در شعر بالا واژه‌های «أَمْشَطُ، أَطَارِدُ، وَجَه» به شکل «پاکسازی کنم، در پی باشم، رخسار» ترجمه شده‌اند. فعل «مَشَطَّ» به معنای بررسی و تفتیش یک مکان است؛ مثلاً گفته می‌شود «مَشَطَّ الْجَنْدِيُّ الْمَكَانَ» یعنی «فَتَّشَهُ بِدَقَّةٍ بَحْثًا عَمَّا يَطْلُبُهُ» (سرباز آنجا را با دقت بررسی و تفتیش کرد تا آنچه را می‌خواهد، پیدا کند) (قاموس المعانی، عربی به عربی: «مَشَطَّ»). این فعل در زبان معاصر عربی، تغییر معنایی پیدا کرده است و به معنای پاکسازی کردن یک مکان به کار می‌رود. با توجه به هم‌آیی این فعل با فعل‌هایی چون «أَطَارِدُ» (تعقیب کردن) و بحثا (جست‌وجو کردن) در اینجا معنای نخست و حقیقی فعل -یعنی بررسی و تفتیش دقیق- مورد نظر است. همچنین در شعر فوق فعل «أَطَارِدُ» با «در پی بودن» ترجمه شده است؛ در مورد این فعل چنین گفته شده: «أَطَارِدُ: لِحَقِّ بِهٖ مِنْ مَكَانٍ إِلَى آخِرِ اللَّقْبِضِ عَلَيْهِ أَوْ الْإِيقَاعِ بِهٖ؛ أَطَارِدُ الشَّرْطِيَّ الْمَجْرَمَ» (از جایی به جایی دیگر او را دنبال کرد

تا دستگیرش کند؛ مثلاً دزد مجرم را دنبال کرد) (مسعود، ۱۹۹۲: ۵۱۶). علاوه بر معادلی که در ترجمه به کار رفته، هم معنای «تعقیب کردن، دنبال کردن» را نیز می‌توان چون معادل این فعل در نظر گرفت. از میان هم معنای بیان شده «در پی بودن» - که مترجم آن را به کار برده - عمومیت دارد و در بافت‌های مختلفی به کار می‌رود، اما «تعقیب کردن» معنایی خاص‌تر از آن دارد و به تعریفی که از «طارد» ارائه شد نزدیک‌تر است و تصویر روشن‌تر و واضح‌تری از فضای شعر، ارائه می‌دهد و به همین خاطر، می‌توان ادعا کرد که بار ادبی بیشتری دارد.

واژه دیگر، «الوجه» است که با «رخسار» ترجمه شده است؛ این واژه، یک بار به عنوان مفعول فعل «طارد» آمده است و یک بار نیز به عنوان متعلق مصدر «بحثا» (جست‌وجو کردن) به کار رفته است. «الوجه» را می‌توان با هم معنایی چون «چهره، رخسار، صورت، رخ و ...» ترجمه کرد. با توجه به هم‌آیی این واژه با دو واژه‌ای که مفهوم «دنبال کردن» و «جست‌وجو کردن» را بیان می‌کنند، بهتر است در ترجمه از معادل «چهره» استفاده شود؛ زیرا «رخسار» در اصل به معنای گونه است که در اثر کثرت استعمال به معنای روی (تمام چهره) نیز به کار می‌رود (دهخدا: «رخسار»). علاوه بر این، در زبان فارسی هم‌جواری «چهره» با «جست‌وجو کردن» مانوس‌تر است. مثلاً از میان دو مثال زیر، مثال نخست برای گوینده فارسی زبان آشنا تر است:

- «در پیاده‌رو، به جمعیت نگاه می‌کردم تا چهره او را بیابم»
 - «در پیاده‌رو، به جمعیت نگاه می‌کردم، تا رخسار او را بیابم»
 ترجمه پیشنهادی: عشقت به من آموخته است که از خانه خارج شوم
 تا پیاده‌روها را بیابم
 و در زیر باران، چهره‌ات را تعقیب کنم (یا چهره‌ات را دنبال کنم).

متن اصلی: كالذئب في منتصف الليل ... أحببني قليلاً و اكسري أنظمة السیر قليلاً

ترجمه: بر دفتر باران، و شب
 بر بلور فروشگاه‌ها و پوست بلوط بن

رخسار مرا نقش کن... چون گرگ در نیمه شب زوزه بکش... کمی مرا دوست بدار
کمی از قانون راهنمایی عدول کن

(قَبَّانِي، ۱۳۹۱: ۱۲۳-۱۱۸)

در شعر فوق واژه‌های «اصرخی، اکسری» با «زوزه بکش، عدول کن» ترجمه شده‌اند. معنای مرکزی این واژه‌ها «فریاد کشیدن و شکستن» است. این دو فعل، علاوه بر این معناها اصلی، معناهای عاطفی و ضمنی نیز دارند. فعل «صرخ» بر معناهای جانبی‌ای چون «اعتراض کردن، برنتابیدن» دلالت دارد. فعل «كَسَرَ» نیز با مفهوم قانون و نظم هم‌جوار شده است؛ از این رو، بر اعتراض، درهم شکستن و سر کشیدن و تاب نیاوردن اشاره دارد. بنابراین، معادل‌های «فریاد بکش و درهم بشکن» با بافت شعر همخوان‌ترند. در ترکیبی «أصرخی كالذئب» (چونان گرگ فریاد بکش) تشبیهی به کار رفته است که در آن، مخاطب (انسان) به گرگ تشبیه شده است. در این تشبیه، فعل «اصرخی» توأمان با مشبه و مشبه‌به پیوند دارد. بنابراین، دو طرف تشبیه به میزانی هم‌سان در تصویر حضور دارند؛ در یک طرف مخاطب، انسان است و از همین رو فعل فریاد کشیدن به آن اسناد داده شده و در طرف دیگر مشبه‌به «الذئب» است. این دو طرف به شکلی متعادل در تصویر حضور دارند. اگر «اصرخی» با «زوزه کشیدن» ترجمه شود، این توازن برهم می‌خورد و حضور سویه دوم تشبیه (مشبه‌به / گرگ) بیشتر می‌شود. همچنین چنانکه گفته شد، فعل «اصرخی» بر معنای ضمنی اعتراض دلالت دارد و «زوزه کشیدن» این معنا را منتقل نمی‌کند. برای فعل «إكسری» نیز می‌توان معادل‌های بسیاری چون «عدول کن، درهم بشکن، برهم بزن، بشکن و...» را بیان کرد. چنانچه گفته شد، فعل «كسر» دربر دارنده دلالتی عاطفی است و بیانگر شدت است؛ از این رو، معادل‌های «درهم شکن، بشکن، برهم بزن» از «عدول کن» مناسب‌ترند.

ترجمه پیشنهادی: بر دفتر باران، بر شب

بر شیشه‌های فروشگاه‌ها و پوست بلوط

چهره‌ام را نقش کن

همچون گرگ در نیمه‌های شب فریاد بکش
اندکی دوستم بدار و کمی قانون راهنمایی را درهم شکن

متن اصلی: عصفورة قلبی، نیسانی

یا رمل البحر، و یا غابات الزيتون

... اضطجعی قریبی

... أبحثُ عن وطنٍ لجبینی

عن شعرِ امرأةٍ

یکتبنی فوق الجدران... و یمحونی.. یدهسُنی حبّک.. مثل حسان قوقازی مجنون

ترجمه: ای گنجشک قلب من و ای آوریل من

ای تو شن دریا و ای بیشه‌زار زیتون

... نزدیک من یله شو..

در جست‌وجوی وطنی برای پیشانی خود بوده‌ام

در جست‌وجوی گیسوان زنی

که بر دیوارهایم می‌نویسد.. و محو می‌کند... عشق تو... چون اسب آسیمه سر قفقازی بر

روی تن من می‌پوید

(قَبّانی، ۱۳۹۱: ۱۳۵-۱۳۲)

در شعر فوق واژه‌های «نیسان، اضطجعی، یمحو» با معادل‌های «آوریل، یله شو، محو می‌کند» ترجمه شده است. نیسان در تقویم سریانی، دومین ماه بهار به شمار می‌آید و مطابق اردیبهشت فارسی و ثور عرب و تقریباً مطابق است با آوریل فرانسوی و آن ۳۰ روز است (دهخدا: «نیسان»); بنابراین، نیسان مطابق با اردیبهشت و تقریباً هم‌زمان با آوریل است. روشن است که از میان این دو معادل، اردیبهشت برای مخاطب فارسی رساتر است و او بهتر می‌تواند معناهای مرکزی و عاطفی این واژه را درک کند. فعل «اضطجع» با «وَضَعَ جنبه علی الأرض» (المعجم الوسیط، ۲۰۰۴: ۵۳۴) تعریف شده است که به معنای «به پهلو دراز کشید» (انیس و دیگران، ۱۳۸۲، جلد ۲: ۱۱۳۸) و «به پهلو

خوابید» (البستانی، ۱۳۸۹: ۳۸۲) است. برای این فعل در زبان فارسی معادل‌های هم‌معنای «خوابیدن، دراز کشیدن، آرمیدن و...» وجود دارد. مترجم در برگردان این فعل، معادل «یله شدن» را برگزیده است که معنای مرکزی آن «رها شدن یا ول شدن» است و معنای ضمنی و دیگر آن، «لم دادن و لمیدن» (دهخدا: «یله کردن»). مسلم است که نه «رها شدن» معنای مرکزی «اضطجع» را می‌رساند و نه «لم دادن» همخوان با دلالت عاطفی این فعل است. از میان هم‌معناهای بیان شده، تعبیر «کنار من بیارام» به شکلی دقیق‌تر و رساتر بیانگر «اضطجعی قریبی» است. فعل «یمحونی» از «محا الشیء محواً» به معنای «أذهب أثره» (اثر آن چیز را زدود) (المعجم الوسیط، ۲۰۰۴: ۸۵۶) گرفته شده است. در خصوص این فعل اینچنین عنوان شده: «محا الشیء: آن چیز را زدود، محو کرد، پاک کرد» (انیس و دیگران، ۱۳۸۲، جلد ۲: ۱۸۳۲). بنابراین، این فعل در عربی هم معنای «محو کردن» را به ذهن می‌رساند و هم معنای «پاک کردن» را. «یمحونی» در ترجمه شعر، با «محو می‌کند» معادل‌گذاری شده است. این معادل، دقیق نیست، چراکه «یمحو» در شعر همراه با «یکتبنی» (مرا می‌نویسد) آمده است. همجواری این دو فعل، تداعی گر دو فعل «نوشتن و پاک کردن (نوشته)» در زبان فارسی است؛ به تعبیر بهتر در زبان فارسی، نوشته‌ها پاک می‌شوند و محو نمی‌شوند. همچنین در فارسی «محو کردن» بار عاطفی شدیدتری نسبت به پاک کردن پیدا کرده و به معنای «نابود کردن، ناپدید کردن، از بین بردن» (دهخدا: «محو کردن») به کار می‌رود.

ترجمه پیشنهادی: ای گنجشک قلب من، ای اردیبهشت

ای ماسه‌های دریا و درخت‌زارانِ زیتون

نزدیک من بیارام

برای پیشانی‌ام سرزمینی را می‌جویم

گیسوان زنی را می‌جویم

که مرا بر دیوارها بنویسد و پاک کند

عشقات، همچون اسب قفقازی دیوانه‌ای، لگد کوبم کرده است.

متن اصلی: و أنا محتاجٌ منذُ عصور
لِإمرأةٍ تجعلُّني أحزن
لِإمرأةٍ أبکی فوقَ ذراعِیها
مثلَ العصفور
لِإمرأةٍ تجمعُ أجزاءِ
کشطایا البلورِ المكسور

ترجمه: و من از روزگارانی پیش
محتاج زنی بوده‌ام که به محزون شدنم وادارد
زنی که بر بازوانش
چون گنجشک بگیریم
زنی.. که پاره‌هایم را
چون پاره‌های بلور شکسته گرد آرد

(قَبَّانی، ۱۳۹۱: ۱۰۵-۱۰۴)

در شعر فوق دو واژه «أجزاء، شطایا» به کار برده شده‌اند. «الشظیة» به معنای «الفلقة تتناثر من جسم صلب» (معجم الوسیط، ۲۰۰۴: ۴۸۳) است؛ یعنی ریزه‌ای که از چیز سخت جدا شده و می‌ریزد؛ مثلاً ریزه‌ای از چوب یا استخوان یا نقره یا امثال این‌ها. امروزه بیشتر به ترکش مواد منفجره می‌گویند (ر. ک: انیس و دیگران، ۱۳۸۲، جلد ۱: ۱۰۳۱). همچنین در خصوص این واژه گفته شده است که شظیة عبارت است از «القطعة المتناثرة من القنبلة أو القذیفة حین تنفجر» («تکه‌های پراکنده از نارنجک یا بمب در زمان انفجار» است) (مسعود، ۱۹۹۲: ۴۷۳). بنابر آنچه گفته شد، «شطایا» و «أجزاء» بر تکه‌ها و خرده‌های یک کل دلالت دارند و هر دو در یک حوزه معنایی قرار می‌گیرند.

مترجم برای ترجمه این دو واژه از معادل یکسان «پاره‌ها» استفاده کرده است. برای «أجزاء»، «پاره‌های من» را به کار برده است و برای «شطایا البلور»، معادل «پاره‌های بلور» را. ترکیب نخست (أجزاء) را می‌توان با «پاره‌های من» ترجمه کرد، اما ترکیب «پاره‌های

بلور» یا «پاره‌های شیشه» در زبان فارسی، مأنوس نیست؛ زیرا در فارسی شیشه یا بلور با واژه‌ای چون پاره همنشین نمی‌شوند. عبارت «خرده‌های شیشه» در فارسی عامیانه رایج است، اما کاربردی شاعرانه ندارد و بار عاطفی آن کم است. به همین خاطر، عبارت‌های «تکه‌های بلور، تکه‌های شیشه» در سیاق فوق، مناسب‌تر و دقیق‌ترند؛ زیرا هم از حیث همنشینی صحیح است و هم بار عاطفی دارد.

ترجمه پیشنهادی: زنی که پاره‌هایم را
چون تکه‌های بلور شکسته گرد آرد.

متن اصلی: هل المرأة أصلها قصيدة؟

أم القصيدة أصلها امرأة؟

سؤال كبيرٌ مازال يلاحقني

منذ أن احترفت حبَّ المرأة و حبَّ الشعر

سؤال لا أريد له جواباً

لأنَّ تفسير الأشياء الجميلة / يقتلها

ترجمه: آیا زن در اصل شعر است؟

یا شعر در اصل زن؟

سؤال بزرگی است که هنوز هم مرا به حال خود نمی‌گذارد

از هنگامی که عشق زن را پیشه کردم

و عشق شعر را

پرسشی است.. که نمی‌خواهم پاسخی برای آن بیابم

زیرا تفسیر چیزهای زیبا

در حکم قتل آن است

در شعر فوق، واژه «أصل» که به معنای «شالوده، پایه، منشأ و ریشه هر چیز» است (انیس و دیگران، ۱۳۸۲، جلد ۱: ۴۶) به کار رفته است. علاوه بر این معادل‌ها در زبان فارسی واژگان هم‌معنایی چون «جوهر، گوهر، سرشت، مایه، خمیر مایه، ریشه و ..» را نیز می‌توان معادل این واژه برشمرد. در ترجمه فارسی فوق این واژه به شکل قید (در اصل) برگردانده شده است. این تغییر، سبب شده که معنای واژه به متن ترجمه منتقل نشود. از این رو، بهتر است در این بافت از معادل‌هایی چون «جوهر، گوهر، سرشت، سرشت مایه» استفاده شود. ترجمه پیشنهادی: آیا شعر گوهر زن است یا که زن، گوهر شعر آیا زن از شعر سرشته شده است یا که شعر از زن.

متن اصلی: فی زمن تحوّل القلبُ به

إلی إناء من خشب

و أصبح الشعر به

قصيدة من الخشب

فی زمن اللاعشق.. و اللاحلم.. و اللابحر

و استقالة الأوراق و الأقلام و الكتب

ترجمه: در روزگاری که دل

به ظرفی از چوب بدل شده است

و شعر در آن

چکامه‌ای چوبین شده است

در روزگار ضد عشق... و ضد رویا.. ضد دریا

در روزگار استعفای اوراق، قلم‌ها، کتاب‌ها

(قبّانی، ۱۳۹۱: ۲۳۱-۲۳۰)

در شعر فوق واژه «الأوراق» به کار رفته است. این واژه به شکل جمع مکسر عربی به فارسی برگردان شده است. در اینجا مراد از ورق، برگه‌های کاغذ است. برای این واژه در فارسی معادل‌های هم‌معنای «برگه‌ها، کاغذها، ورقه‌ها» به کار می‌رود. در زبان فارسی

به کارگیری واژه «اوراق» به شکل جمع برای برگه‌ها، مأنوس نیست یا دست کم اگر هم به کار رود، عامیانه به شمار می‌رود. این واژه در فارسی امروزی، کاربردی شاعرانه و ادبی ندارد و بیشتر برای بیان برگه‌هایی به کار می‌رود که ارزش دادوستد و مالی دارند. به همین خاطر، بهتر است برای برگردان «الأوراق» از معادل‌های «برگه‌ها» یا «کاغذها» استفاده شود:

ترجمه پیشنهادی: در روزگار استعفای برگه‌ها، قلم‌ها و کتاب‌ها
در روزگار استعفای کاغذها، قلم‌ها و کتاب‌ها

بحث و نتیجه‌گیری

زبان شعر از زیبایی، ظرافت و غنای معنایی بسیاری برخوردار است. شاعر از میان واژگان آن‌هایی را انتخاب می‌کند که دقیق‌ترین و پربارترین معنا را به ذهن تداعی کند. از این رو، واژگان شعر باید با تیزبینی و ژرف‌نگری بسیاری ترجمه و معادل‌یابی شوند. یکی از راهکارهای مناسب برای انتخاب معادل‌های درست و دقیق به کارگیری اصل هم‌معنایی است. مترجم می‌تواند با جمع کردن معادل‌های هم‌معنا و مقایسه آن‌ها با معناهای اصلی و ضمنی واژه در زبان اصلی، معادلی هم‌سنگ برای آن‌ها انتخاب کند. در این پژوهش سعی شده با به کارگیری هم‌معنایی، معادل‌های واژگان در ترجمه موسی اسوار از نزار قبانی در «تا سبز شوم از عشق» نقد شود.

برآیند پژوهش نشان‌دهنده این است که در ترجمه مورد بحث، برخی از معادل‌ها، بدون در نظر گرفتن اصل هم‌نشینی یا همجواری واژگان انتخاب شده‌اند. در برخی موارد، معادل‌هایی انتخاب شده است که از حیث کاربرد یا سبک هم‌سنگ با واژه اصلی شعر نیست. در جاهایی نیز معادل‌هایی انتخاب شده است که نسبت به واژه اصلی شمول معنایی دارند. چنین معادل‌هایی، معناهای واژگان مقصد را به شکلی کلی منتقل می‌کنند؛ از این رو، معادل‌ها در ترجمه، ظرافت واژگان شعر مبدأ را ندارند. در نمونه‌هایی از میان واژگان معادل در فارسی، آنی انتخاب شده است که بار عاطفی کمتری نسبت به واژه عربی متن مبدأ دارد. این در حالی است که در میان هم‌معناهای معادل فارسی، مواردی با بار عاطفی بیشتر به چشم می‌خورد. همچنین در یک مورد، بی‌توجهی به بافت شعر در معادل‌یابی سبب شده است که معادل فارسی، غیردقیق و مبهم باشد و معنای عکس با

آنچه در شعر عربی آمده به ذهن تداعی شود. مترجم در جاهای بسیاری از معادل‌هایی ادبی را به کار برده که بارهای معنایی و عاطفی واژگان عربی را منتقل نکرده و شعر را متکلف کرده‌اند.

هم‌معنایی می‌تواند به مترجم کمک کند تا بهترین معادل‌ها را انتخاب کند. برای این منظور، مترجم باید دو سطح هم‌نشینی و جان‌نشینی شعر را بررسی کند. او لازم است نخست سطح هم‌نشینی شعر را با دقت فراوان بخواند (به پیوند معنایی واژگان و هم‌نشینی آن‌ها با یکدیگر توجه کند) تا سبک شعر و حال و هوای آن را درک کند و معناهای حاصل از پیوندهای واژگان را دریابد. سپس در سطح معادل‌یابی و جایگزینی، مترادف‌های مختلفی را در زبان مقصد برای واژگان زبان مبدأ در نظر بگیرد؛ قابلیت سبکی و بار عاطفی مترادف‌ها را مقایسه کند و با توجه به معنای مرکزی، سبکی و عاطفی آن‌ها و همچنین با در نظر گرفتن بافت شعر، مناسب‌ترین آن‌ها را به عنوان معادل برگزیند.

تعارض منافع

تعارض منافع ندارم.

ORCID

Oveis Mohamadi <http://orcid.org/0000-0001-9550-3361>

منابع

- انیس، ابراهیم و دیگران (۱۳۸۲). *المعجم الوسیط*. ترجمه محمد بندر ریگی. جلد دوم. تهران: انتشارات اسلامی.
- بالممر، ف. ار. (۱۹۹۵). *علم الدلالة إطاراً جدید*. ترجمه صبری ابراهیم السید. اسکندریه: دار المعرفة الجامعية.
- الباستانی، فؤاد افرام. (۱۳۸۹). *فرهنگ (جدید) ترجمه‌ی منجد الطلاب*. ترجمه محمد بندر ریگی. تهران: انتشارات اسلامی.
- بن‌خویا، إدريس. (۲۰۱۶). *علم الدلالة في التراث العربي و الدرس اللسانی الحديث؛ دراسة في فکر ابن قیّم الجوزیة*. إربد-اردن: عالم الكتب الحديث.

حافظ شیرازی. (۷۹۲). *دیوان حافظ*. بر اساس نسخه دکتر قاسم غنی و علامه محمد قزوینی. تهران: نشر یاران علم و دانش (۱۳۹۳).

الشرتونی، رشید. (۱۳۸۷). *مبادئ العربية*. جلد چهارم. قم: مؤسسه انتشارات دارالعلم. صفوی، کوروش. (۱۳۷۹). *درآمدی بر معنی‌شناسی*. تهران: انتشارات حوزه هنری. گیرتس، دیرک. (۱۳۹۵). *نظریه‌های معنی‌شناسی واژگانی*. ترجمه کوروش صفوی. تهران: انتشارات علمی.

قبنی، نزار. (۱۳۹۱). *تا سبز شوم از عشق؛ شعرهای عاشقانه و نثر نزار قبنی*. ترجمه موسی اسوار. تهران: انتشارات سخن.

لطفی‌پور، ساعدی. (۱۳۹۵). *درآمدی به اصول و روش ترجمه*. تهران: انتشارات مرکز نشر دانشگاهی.

مختار عمر، احمد. (۱۹۹۸). *علم الدلالة*. القاهرة: عالم الكتب.

مسعود، جبران. (۱۹۹۲). *الرائد معجم لغوی عصري*. بیروت: دارالعلم للملایین.

المعجم الوسيط. (۲۰۰۴). *الطبعة الرابعة*. باشراف مجمع اللغة العربية؛ الادارة العامة للمجتمعات و إحياء التراث في جمهورية مصر العربية. القاهرة: مكتبة الشروق الدولية.

منزوی، حسین. (۱۳۹۳). *گزیده اشعار حسین منزوی*. تهران: انتشارات نگاه.

الهاشمی، أحمد. (بی‌تا). *جواهر البلاغة في المعاني والبيان والبدیع*. ضبط و تدقیق و توثیق یوسف الصمیلی. بیروت: المكتبة العصرية.

قاموس المعانی: <https://www.almaany.com/ar/dict/ar-ar/>

لغت‌نامه دهخدا: <https://vajehyab.com/>

English References

M. H. Abrams. (1999). *A Glossary of Literary Terms*, Heinle Publication, 7th ed.

Rambaud, M. G. (2012). *Basic Semantics*. Madrid: Universidad Nacional de Educacion a Distancia.

Sebeok, A. T. (1966). *Style in language*. The Technology Press of Massachusetts Institute of Technology and John Wiley & sons: New York et London.

Translated References to English

- Al-bostani, F. A. (2010). *New dictionary; Translation of Monjed altolab*. Translated by Bandar Rigi, M. Tehran: Islami publications. [In Persian]
- Al- Hashemi, A. (N. D). *precious notes in rhetoric; in Meanings, eloquence and Figures of Speech (Javaher Al Balagha in Maani, Al bayan, Al badie)*. Commentaries by Al- someili, Y. Beirut: Contemporary library (Al maktaba Al Asriya). [In Arabic]
- Al-Shartouni, R. (2008). *The principles of Arabic language*. Vol 4. Qum: Dar al-elm publications. [In Arabic]
- Anis, I. et. al. (2003). *Al vasit dictionary*. Translated in Persian by Bandar Rigi, M. Vol 2. Tehran: Islami publications. [In Persian]
- Al-vasit dictionary*. Fourth ed, *Arabic language institution (Majma al-logha al-arabiya)*. Cario: Maktabat al-shorogh al-doliya. [In Arabic]
- Ben khouya, E. (2016). *Semantics in Arabic tradition and new linguistics; an investigation in Ibn Qayem Jozi's thouthgs*. Erbed: Alam Al-kotob al-hadis. [In Arabic]
- Geeraerts, D. (2017). *Theories of lexical semantics*. Translated by Safavi, K. Elmi publication: Tehran. [In Persian]
- Hafez, KHaje Shams_ e Din Mohammad. (2013). *Poem book. According of scripture of Ghasem Ghani and Mohamad Ghazvini*. Tehran: Yarane elm va danesh publicant. [In Persian]
- Lotfipour, S. (2016). *An Introduction to principals and methods of translation*. Tehran: university center publicant (Markaz_e Nashr_e Daneshgahi). [In Persian]
- Masood, J. (1992). *Al-raed a contemprrory dictionary*. Beirut: Dar al-elm le al-malaeen. [In Arabic]
- Mokhtar Omar, A. (1998). *Semantics*. Cario: Alam Al-Kotob [In Arabic]
- Monzavi, H. (2013). *A collection of poems*. Tehran: Negah. [In Persian]
- Palmer, F. R. (1995). *Semantics: A new outline*. Translated into Arabic by Sabri, I. Al-seyed. Alexandria: Dar-Al-Marefa Al-Jameiyah Kotob. [In Arabic]
- Qabani, N. (2011). *Till I become green by love; a collection of romantic poems and proses by Nizar Qabani*. Translated by Aswar, M. Tehran: Sokhan. [In Persian]

Safavi, K. (2000). *An introduction to semantics*. Tehran: Hozeye Honari publicant. [In Persian]

استناد به این مقاله: محمدی، اویس. (۱۴۰۲). بررسی معادلیابی واژگان در تا سبز شوم از عشق (ترجمه گزیده‌ای از اشعار نزار قبانی به فارسی) براساس اصل هم‌معنایی. *دوفصلنامه پژوهش‌های ترجمه در زبان و ادبیات عربی*، ۱۳(۲۹)، ۲۸۵-۳۱۸. doi: 10.22054/RCTALL.2023.71539.1659

Translation Researches in the Arabic Language and Literature is licensed under a Creative Commons Attribution-Noncommercial 4.0 International License.